

autem adiutus lumine gloriae, & concursu essentia diuine uitae species intelligibilis subeunte, optime illam ualet producere.

Ad tertiu. Ad tertium neganda est sequela: quia uoluntas ad id non est libera, ut 1.2. q. 10. ostensum est.

Ad quartu. Ad quartum neganda est consequentia, tum quia uisio beatifica est suapte natura operatio uitalis, quam proinde implicat contradictionem esse posse, si tollas concursum intellectus: tum etiam, quia anima rationalis producit ex nihilo per creationem, quae actio à solo Deo esse potest: uisio uero producitur praesupposito subiecto, à quo pendet, relicta suae naturae.

Ad confirmationem. Testimonium uero illud Psalmi intelligendum est, quod gratiam & gloriam dat Deus, tanquam prima & principalis causa conferens principia ad uisionem, eleuationeque potentiam, cum qua simul loco speciei intelligibilis coeurret, ut supra explicatum est.

DISPUTATIO II.

Verum diuina potentia fieri possit, ut res aliqua diuinam essentiam naturaliter inueniri possit.

Quaestio duplex sensus. **Q**uestio hanc excitatur circa responsum diui Thomae ad tertium. Porro quod tali rei create naturale esset uidere diuinam essentiam, ex altero è duobus capitibus posset prouenire: nempe uel ex eo quod lumen gloriae esset illi naturale, uel ex eo quod uis intellectus illius esset talis ac tanta, ut sine lumine gloriae esset illi naturale uidere diuinam essentiam: eo quod talis ac tanta uis intelligendi non minus accommodata propositionem haberet ad inueniendum Deum, quam intellectus noster illustratus lumine gloriae. D. Thomas hoc loco solum ex primo capite rem hanc examinauit, ea tamen ex utroque examinanda est.

Lumen gloriae an diuine creature possit diuinam esse potentia esse conueniens. Quod ad primum attinet, sectatores D. Thomae, hanc cum D. Thomas hoc loco reddunt rationem, quare lumen gloriae, licet sit quid creatum, non posset esse connaturale cuiusque rei, quam Deus sua omnipotentia posset efficere.

Quia sicut calor, qui dispositio est ad formam ignis, non potest esse connaturalis nisi igni, & splendor Solis non potest esse connaturalis nisi soli: ita lumen gloriae (quod participatio quaedam est naturae diuinae, per quam res creata, quae illam recipit, Deiformis efficitur) non posset esse quid connaturale alicui, nisi id, quod illud reciperet, esset Deus: quare cum contradictionem implicet rem creatam esse Deum, contradictionem etiam implicat connaturale illi esse lumen gloriae, uideretque diuinam essentiam.

Licet satis consonum rationi existimem, nulli omnino rei create posse esse connaturale lumen gloriae, imò & Scripturis pluraquam consonum esse uidetur, ut gratiam: ita & uisionem beatificam, praemiumque ipsum supra naturam esse rerum omnium, quas Deus in suam beatitudinem re ipsa condidit: ratio tamen, qua probatur, nulli omnino rei esse posse connaturale lumen gloriae, non id demonstrat, neque ratio aliqua, quae id satis persuadeat, haecenus mihi occurrunt. Quod autem ratio illa proposita id non

A persuadeat, probatur. Quoniam omnis forma creata est participatio quaedam diuinae naturae, licet non ita per antonomasiam sicut forma supernaturales, & potissimum suprema earum quae est uisio beatifica: & tamen id non tollit quo minus quaedam connaturales sint rebus creatis, ut uoluntas & intellectus humanus & Angelicus, quae participationes quaedam sunt intellectus & uoluntatis diuinae, secundum quas homo & Angelus ad imaginem & similitudinem Dei dicuntur conditi, connaturales sunt homini & Angelo.

Adde, quod lumen gloriae non est connaturale Deo, cum sit res creata atque accidens quoddam, quod Deo repugnat: quare non ut dispositio formae ignis connaturalis est igni, ita lumen gloriae connaturale est Deo: & idem non recte inde inferitur, quod si lumen gloriae connaturale esset rei create, illa necessarii deberet esse Deus. Deinde splendor solis licet connaturalis non sit alijs rebus in gradu tam intenso, ac cernitur in sole, in gradu tamen remissiori improbabile non est connaturalem esse alijs rebus suapte natura lucidis: neque enim est improbabile splendorem solis & lucernae, aliorumque astrorum esse eiusdem speciei, saltem nulla apparet contradictionis implicatio, quod Deus possit efficere astrum specie distinctum à sole, cui lumen eiusdem speciei cum eo, quod est in sole, esset connaturale, etiam in gradu intensiori.

Præterea calor ignis, licet in eo gradu intensioris, qui cernitur in igne, non sit connaturalis alijs rebus: in gradu tamen remissiori multis alijs rebus est connaturalis, quae suapte natura certos gradus caloris sibi uendicant, tanquam dispositiones naturales. Hæc quod attinet ad primum caput.

Quod uero attinet ad secundum, est hoc non leue argumentum ad probandum, diuinam potentiam fieri posse rem aliquam, cui naturale sit uidere diuinam essentiam. Cōiunctum ex intellectu & lumine gloriae alicuius beati in singulari habet certam & finitam quandam uirtutem ad intelligendum, cum sit quid creatum: sed dato quod cumque intellectu, qui habeat certam & finitam uirtutem naturalem ad intelligendum, posset Deus creare alium, a calium in infinitum, qui suapte natura habeat maiorem, ac maiorem uirtutem ad intelligendum quamcumque data: ergo diuina potentia esse potest res creata intellectu prædita, quae suapte natura habeat maiorem facultatem intelligendi, quam sit uis totius cōiuncti ex intellectu & lumine gloriae beati singularis designati, ac proinde talis res intellectu prædita ex suis tantum naturalibus uidere poterit diuinam essentiam, non minus quam beatus ille designatus lumine gloriae perusus eam potest uidere.

Ad hoc argumentum responderi potest, quod licet diuina potentia possit esse res intellectu prædita, quae tantam, aut maiorem uim ad intelligendum habeat, quantum habet intellectus alicuius beati unā cum lumine gloriae (quandoquidem nullam implicat contradictionem, Deum producere rem tali intellectu præditam) illa tamen uirtus esset alterius rationis, atque speciei à lumine gloriae: & idem quamuis esset maior, non tamen esset accommodata ad uidentium Deum, eo modo quo est intellectus lōgē minoris uirtutis unā cum lumine gloriae. Sicut enim uisus, licet tantam, aut maiorem uim ad sentiendum habeat, quam auditus, nihilominus non potest sentire

Diuina potentia an esse possit creatura tñ perfecta essentialiter, cui naturale sit uidere diuinam essentiam.